ב"ה

גליון מספר: 18

שבת פרשת תולדות

העלון מוקדש להצלחת נוחי בן זהבה ויוסף דורון בן דזי

מאור - 0542390375

– הגליון השבועי של קהילת מכון –

יגדיל תורה

כוחו של יעקב

הרב יעקב דואני / רב במכון יגדיל תורה ומחבר הספר בית חם

בפרשתנו, עוד קודם ברכת יצחק ליעקב, יצחק אבינו חושד ביעקב על התחזותו לעשו אחיו:

וַיִּגַּשׁ יַעֲקֹב אֶל יִצְחָק אָבִיו וַיְמֻשֵּׁהוּ וַיֹּאמֶר הַקֹּל קוֹל יַעֲקֹב וְהַיָּדַיִם יְדֵי עֵשָׂו:

לפי פשט הפסוק, יצחק אבינו רצה לברך את העומד מולו בחושבו שהוא עשו, אך שמע וזיהה את קולו של יעקב, על אף שהידים שעירות כידיו של עשו. וכתב ריב"א שהסימנים חלוקים, עד שיבוא הסימן השלישי ויכריע ביניהם וזהו הריח, וזה מה שכתוב לאחר מכן: "וירח את ריח בגדיו ויברכהו".

ויש לשאול, מה רומז ביטוי זה "הקול קול יעקב והידים ידי עשו"?

אנו מוצאים בחז"ל דרשה חשובה על פסוק זה (בראשית רבה סה):

אין יעקב שליט אלא בקולו, שנאמר: הקול קול יעקב, ואין עשו שליט אלא בידיו, שנאמר: והידים ידי עשו, וכן כתיב: (תהלים כ, ח) "אלה ברכב ואלה בסוסים ואנחנו בשם ה' אלהינו נזכיר", וכן אמר משה למלך אדום: (במדבר כ, טז) "ונצעק אל ה' וישמע קולנו", א"ר אבא בר כהנא לא עמדו פילוסופים בעולם כבלעם בן בעור וכאבנימוס הגרדי, נכנסו כל אומות העולם אצלו, אמרו לו: תאמין שאנו יכולין להזדווג לאומה זו, אמר להם: לכו וחזרו על בתי כנסיות ובתי מדרשות שלהם, אם אתם מוצאים תינוקות מצפצפים בקולם אין אתם יכולים להם ואם לאו אתם יכולים להם, שכך הבטיחם אביהם: הקול קול יעקב, בזמן שיעקב מצוי בבתי כנסיות ובבתי מדרשות אין הידים ידי עשו.

רואים מכאן, שהיכולת של עם ישראל לעמוד כנגד שונאיהם הרבים היא דוקא ע"י לימוד התורה ("בבתי מדרשות") ותפילה ("בבתי כנסיות").

וקשה, היכן רמוז ענין זה בפסוק, אולי נאמר שלעולם ה"קול" שייך ליעקב וה"ידים" שייכות לעשו בלבד?

<< המשך הדבר תורה בעמוד האחרון>>

כיצד מתעלים בצורה נכונה?

הרב אמיר אזולאי/ רב במכון יגדיל תורה מחבר הספר על שלושה דברים

כל אחד ואחד מאיתנו זוכה מפעם לפעם, כל אחד לפי מעלתו ומדרגתו- לחוש התעלות רוחנית גדולה אשר עוטפת את חייו בתחושת קירבה עמוקה ומוגברת מהרגיל אל הבורא יתברך. פתאום חשים אנו כמה לימוד התורה נצרך הוא לנו כמים קרים על נפש עייפה, כמה זיקה וחיבה יש לנו אל הקודש, כמה רוצים אנו לקבל על עצמנו עוד קבלות ולהתקדם במגוון תחומי הקדושה. אלא שצריכים אנו להתבונן היטב ולהבין מהם דרכי ההתנהלות הנכונות בעת התעלות רוחנית שכזו.

נעיין מעט בדברי הגמרא (ברכות כג:) ונדלה מתוכה יסודות נכבדים לדברינו אלה. זוהי לשון הגמרא: "שמור נקביך בשעה שאתה עומד בתפילה לפני". ומסביר רש"י על אתר : "שמור נקביך- שלא תפיח".

חכמינו זיכרונם לברכה ציוו את האדם לבחון תדיר את צרכיו הנמוכים ביותר אף בשעת התפילה. ולכאורה הדבר מצריך עיון והבנה עמוקה. שהרי כיצד יכול האדם מצד אחד להתרומם ולהתעלות אל מעלות רוחניות אדירות, ומאידך לעסוק בצורכי הגוף הנמוכים בו בעת? הרי לכאורה אלו שני צדדים שונים ומנוגדים זה לזה באופן כמעט מוחלט!

הרב קוק זצ"ל בספרו עין אי"ה (ברכות א' פרק ג', מו.) מבאר שבתוך דברי הגמרא הללו גנוזה הערה עליונה ואזהרה גדולה בנוגע להתעלות רוחנית כזו או אחרת המתרגשת לבוא אל פתחנו לעיתים כאלה ואחרות.

לפני שנחדור אל עומק דברי הרב זצ"ל ננסה מעט לצייר בשכלנו את המקרה עליו מדברת הגמרא: אדם מתעורר בבוקר ומכין עצמו בצורה עמוקה למפגש הישיר שלו עם הבורא. ככל שהתפילה הולכת ומתקדמת הוא מרגיש כיצד הוא הולך ומתרומם יחד איתה. הוא מתעלה ממדרגה למדרגה כמידת השגתו, עד כי מרגיש הוא התרוממות רוח גדולה. אולם דווקא בשעה זו, חשוף הוא יותר מתמיד לסכנה רוחנית גדולה אשר בכוחה להורידו מרום מעלתו אשר זכה לה.

בזמן ההתעלות הגדולה, עלול הוא לחוש שמא הוא במדרגה כה עליונה עד כי נפילות חומריות נמוכות אינן מנת חלקו. ממילא לא יניח כלל מול עיני רוחו את הסכנות הרוחניות

הנשקפות לו ואורבות לפתחו. ובאמת בתחושה זו יש אמת גדולה, היא איננה אשליה חלילה. הוא זוכה בעת ההתעלות להיחשף לנבכיה העמוקים של נשמתו ולגלות עוד ועוד מאורם הבהיר. אלא שלמרות כל זאת עליו לזכור שהוא עדיין בן אדם. צריך הוא להשיב אל ליבו שעל אף ההתעלות הגדולה עדיין הצד החומרי שבו דורש את חלקו, אף אם באותה שעה דרישה זו סמויה היא מתודעתו.

במידה שהאדם שוכח את צדדיו החומריים, ואינו שם ליבו עליהם בעת ההתעלות הגדולה, ממילא יישארו הם ללא כל בקרה אמתית אשר מסייעת לו לנתב בצורה נכונה את רצונותיו של הגוף, לבל יחרוג יתר על המידה מגבולות הקודש.

מתוך התופעה הגדולה הזו וסכנותיה הממאירות, מבאר הרב זצ"ל (עין אי"ה שם), שבדברים אלו של חז"ל מדריכים אותנו חז"ל שאף בעת התעלות גדולה בתפילה, ישיב האדם אל ליבו שעדיין ייתכן שהשיקוץ החומרי יופיע בקרבו, ובמידה ולא יבחין בו ולא יעניק לו את ההתייחסות הנדרשת, הוא יוריד אותו מטה וימנע ממנו להתעלות יותר ויותר.

ומוסיף הרב, שיש בדברים אלו הדרכה כוללת של חז"ל, המאירים לנו באור אמת ויושר כיצד עלינו להתנהל בעת תקופה עליונה של התעלות והתקדשות בתוך חיינו הפרטיים. כאשר אור הקדושה מופיע בקרבנו צריכים אנו לזכור תמיד לפשפש במעשינו ולהתבונן בקרבנו תדיר, על מנת לעיין בתוכנו ולגלות האם חסרונות חומריים נמוכים עדיין מבקשים לחדור אל חיינו ולהורידנו מטה. לעיתים דווקא ההתעלות הגדולה עלולה ליצור בקרבנו אשליה שמא נקיים אנו מכל עוון ומכל חשיפה אפשרית אליו. לכן דווקא בעיתים גדולות כאלו נתבונן נא היטב בדקדוקי מעשינו ונבקש למחות אף את הפגמים הקטנים ביותר. שנזכה להתעלות ממדרגה למדרגה ולגלות את קדושת נשמתנו החבויה.

סכין בשרית בארוחה חלבית

הרב מאור תורג'מן / יו"ר מכון יגדיל תורה

הרשב"א כתב שאסור לחתוך לחם לארוחה חלבית בסכין שחתכו בה בשר, מפני השומן הקרוש על הסכין, שיש לחוש שמא ידבק לפת ויאכל בשר וגבינה. וכ"ש שאסור לחתוך בו את הגבינה עצמה. ואם חתך, אפשר שצריך טעימת גוי לגבינה.

אך ספר התרומה בשם רבינו שמשון כתב שסכין שחתך בה בשר יכול לחתוך בה לחם לאכלו עם גבינה ע"י שיקנח הסכין קודם, אך לחתוך בו הגבינה עצמה אסור אא"כ נעץ הסכין בקרקע עשר פעמים, או שפשפה באבן רך או פחם (ועיין בסימן קכא סעיף ז').

פסיקת הלכה:

השו"ע סתם לאסור: "אפילו הפת שאוכלים עם הגבינה אסור לחתוך בסכין שחותכים בה בשר" (רמ"א: וכן להיפך).

והרמ"א כתב שאם נעצה בקרקע קשה שרי, אך נהגו כל ישראל שיהיה להם סכין נפרד לבשר ולחלב ולעשות היכר באחד מהם, ונהגו לעשות ההיכר בשל חלב, ואין לשנות מנהג ישראל.

ונחלקו האחרונים בבאור דברי הרמ"א מן הקצה אל הקצה:

הט"ז (ו-ז) כתב שכל דברי הרמ"א מוסבים רק על חיתוך הגבינה עצמה, אך אם רוצה לחתוך פת לאכול עם גבינה - גם השו"ע והרמ"א מודים שדי בקינוח הסכין, ושעל זה אין מנהג להחמיר.

השך (כב) חלק, וכתב שדברי הרמ"א מוסבים רק על חיתוך פת, שרק בזה התירו ע"י נעיצה, והמנהג להחמיר, ובשעת הדחק מוקמינן ליה אדינא. אך את הגבינה עצמה - אין היתר כלל לחתוך בסכין של בשר (ע"פ ביאור הפמ"ג).

והרש"ל (הובא בש"ך) חולק על הרמ"א, וסבור שלא התירו

נעיצה אלא בדיעבד בסכין שנאסרה, ולא כדי לחתוך גבינה בסכין בשרית.

הילקוט יוסף (פט, ע) התיר לחתוך הפת בסכין בשרית אם אין לאדם סכין מיוחדת לפת, ובלבד שינקנה לפני כן מכל שומן שהוא. ובדיעבד התיר אפילו גבינה שחתכו בסכין בשרית, אם הייתה הסכין נקייה.

וספר הכשרות (עמ' רצב) כתב שאם חתכו בטעות גבינה קשה בסכין בשרי או נקניק בשרי בסכין חלבי, והיו המאכל וגם הסכין קרים, יש לנעוץ את הסכין בקרקע קשה עשר פעמים בעשרה מקומות או לשטוף היטב את הסכין בעזרת מטלית מחוספסת וסבון כלים, ויש לקלף משני צידי החתך "כדי קליפה" והשאר מותר.

עוד כתב (עמ' רסט, רצג) שאין לבצוע לחם בסכין חלבית לצורך ארוחה בשרית ולא בסכין בשרית לצורך ארוחה חלבית, אפילו הסכין והלחם קרים. ואם קינחו את הסכין היטב, ואין הלחם חם, בשעת הצורך מותר לחתוך בה.

והב"ח כתב שהרשב"א והר"ש לא נחלקו כלל, אלא הכל מודים שלכחילה אין לחתוך בה אפילו הלחם, ובשעת הדחק מותר לחתוך הפת ע"י קינוח והגבינה ע"י נעיצה.

והפמ"ג הביא בשם הלבוש שכתב סימן לדבר: "חריצי חלב", והוסיף שאסור לשנות ולעשות הסימן (החריצה) בסכין הבשר, כי רגילים לעשותו בחלב ופן יטעה בסכין זו מישהו אחר. והמוצא סכין חרוצה ברחוב של יהודים - הרי היא חלבית.

ר' שילה בכר זכה בשובר לרכישה ב100 ₪ במכון בקורסים הדיגיטליים

גאולה מההפטרה הפטרת תולדות מלאכי א׳

הרב יוסף חיים

״אָהַבְתִּי אֶתְכֶם אָמַר יְהוָה, וַאֲמַרְתֶּם בַּמָּה אֲהַבְתָּנוּ; הֲלוֹא-אָח עֵשָׂו לְיַעֲקֹב נְאֻם-ה׳ וָאֹהַב אֶת-יַעֲקֹב. וְאֶת-עֵשָׂו, שָׂנֵאתִי״

לפנינו שיחה בין ה׳ לעם ישראל .יש כאן הצהרת אהבה של ה׳ לעם ישראל, ועם ישראל שואל שאלה שמהדהדת לאורך כל ההיסטוריה (הסתר פנים) איפה אתה ה׳ ?!

והתשובה היא: בתחילת דרככם הראיתי לכם אהבה כשבחרתי ביעקב על פני עשו וברגע האחרון ,כלומר באחרית הימים ,עם ישראל עוד יחזור מהגלות וישתקם. אחריתו של עשיו היא להעלם מן העולם ולא להיות עוד .

מלאכי הוא הנביא האחרון .אלה הם רגעי הדמדומים, שניה לפני שהנבואה נעלמת מעם ישראל, והעם יוצא מביתו הלאומי להרפתקה של 2000 שנות גלות מתישות. מלאכי מבשר: ״אָהַבְתִּי אֶתְכֶם אָמַר יְהוָה״ אתכם ולא את עשו, למרות שאין ספור פעמים נראה שידו על העליונה .

ואז כמובן מופיעה השאלה בשיא תוקפה : ״וַאֲמַרְתֶּם בַּמָּה אֲהַבְתָּנוּ״ באמת זה נשמע לנו מאוד צורם .איך ה׳ אמר למלאכי שהוא אוהב אותנו יותר מאת עשו כשחווינו צרות צרורות, ואת צערה של הגלות ?

תשובתו של השם היא: אני מאמין בכם. רק מכם יכולה לבוא גאולה לעולם. אבל בינתיים אינכם הולכים בדרך שהתוויתי לכם ולכן: וַאֲמַרְתֶּם הִנֵּה מַתְּלָאָה וְהִפַּחְתֶּם אוֹתוֹ, אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת, וַהֲבֵאתֶם גָּזוּל וְאֶת-הַפִּסֵּחַ וְאֶת-הַחוֹלֶה, וַהֲבֵאתֶם אֶת-הַמִּנְחָה; הַאֶרְצֶה אוֹתָהּ מִיֶּדְכֶם, אָמַר ה׳.

את הבהמה החלשה אתם מקריבים על מזבחי, או מקריבים את הבהמה הגזולה והצולעת או החולה ואתם חושבים שכך אקבל את קורבנכם ? את הבהמה האיכותית אתם לוקחים לצלחת שלכם לספק את צרכי התאווה שלכם ואילו לבית המקדש את הפחותה שבבהמות ? !

ואולי בהשאלה לדורנו היה ניתן לומר כך: על למודי תואר אתם שוקדים יומם וליל באוניברסיטאות, אך לומדים את לימודי התורה בחטף ?

יש תביעה מעם ישראל להתייחס ברצינות למעמדו, הלא הוא ״עם ה׳ ״ .

זהו העם אשר תיקון העולם עומד על כתפיו .כיצד אתם יכולים לראות את תורת ישראל כעסק צדדי ?!

אתם אמורים להיות ממלכת כוהנים וגוי קדוש, אתם מכהנים בתפקיד בעל אופי של שליחות לכל העולם ,וזהו העסק המרכזי !

תיקון עולם במהותו הרי הוא המאבק בין יעקב לעשו/אדום אולי אפשר לומר בין דרך השם לתרבות המערב .מהי הדרך אליה אנו מכוונים את העולם ?לאן יתקדם ,ולפי איזה שיטה נכון לחיות את החיים ?

האם התקדמות טכנולוגית היא הדבר המובחר ביותר או המוסר -דרך ארץ.

לתרבות המערב יש מה לומר אך גם לתרבותו של יעקב יש מה לומר בעוצמה ניצחית- יש תורה שלמה ,הדרכה שלמה, השקפת חיים על כל בריאה ובריאה וייעודה . עצם הענקת השליחות הזו לעם ישראל הינה הצהרת אהבה והבעת אמונים ביכולתו. נבואתו של מלאכי מתקיימת בכך שחזרנו לארצנו ואנו מופיעים את ייחודו של עם ישראל כל העת ,פה ובעולם כולו.

שאלת השבוע

החותך בשר רותח בסכין חלבית בת יומה- מה דין הבשר?

ר' שילה בכר — זכה בשובר לרכישה בקורסים של 100 ש"ח

את הפתרונות יש לשלוח למייל או לוואטסאפ של המכון עד יום רביעי

myagdiltora@gmail.com / 0542390375

מזל"ט ואיחולים

העלון מוקדש לרפואת חנה אזולאי בת סוליקה

ולעילוי נשמת מסעוד בן עיישה ושרה בת חנה

ודוד רחמים בין עישא ואברהם ז"ל

ניתן לשלוח מזל"ט או איחולי ברכה למייל או לוואטסאפ של המכון עד יום חמישי.

>> המשך הדבר תורה מעמוד השער >>

ביאר בספר "חנוכת התורה" שמשמעות הפסוק היא שבזמן שעם ישראל עושים רצונו של הקב"ה ולומדים תורה ומתפללים אז הקול קול יעקב וגם הידים, שגם המילה "ידים" תהיה מוסבת למעלה למילה "יעקב". ובזמן שאין קולו של יעקב (לא לומדים תורה ומתפללים) אז "הידים" מוסב למטה על "עשו" חס ושלום.

יסוד זה רמוז גם בפסוק המפורסם לענין מלחמת עמלק (שמות יז, יא): "וְהָיָה כַּאֲשֶׁר יָרִים מֹשֶׁה יָדוֹ וְגָבַר יִשְׂרָאֵל וְכַאֲשֶׁר יָנִיחַ יָדוֹ וְגָבַר עֲמָלֵק".

על פסוק זה דורשים במסכת ראש השנה (כט ע"א):

> משנה. והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל וגו', וכי ידיו של משה עושות מלחמה או שוברות מלחמה? אלא לומר לך: כל זמן שהיו ישראל מסתכלין כלפי מעלה, ומשעבדין את לבם לאביהם שבשמים - היו מתגברים, ואם לאו - היו נופלים.

וביאר "חנוכת התורה" שלכך רומזת משנה זו:

דהיינו כשמשה היה יכול לקרות והידים למעלה כשעשו
רצונו של מקום לכך וגבר ישראל. וכאשר הניח את ידו
דהיינו שנקרא והידים למטה אז וגבר עמלק חס ושלום.

היינו כאשר עשו ישראל רצון ה' "ירים משה ידו" שמשה קרא את המילה "והידים" (שאצלנו בפסוק בפרשה) למעלה על המילה "יעקב" שכתובה לפניה, אך כאשר משה "יניח ידו" היינו שלא עשו ישראל רצון ה' אז המילה "והידים" מוסבת למטה על המילה "עשו" שבהמשך הפסוק, ולכן "וגבר עמלק".

שבת שלום!